

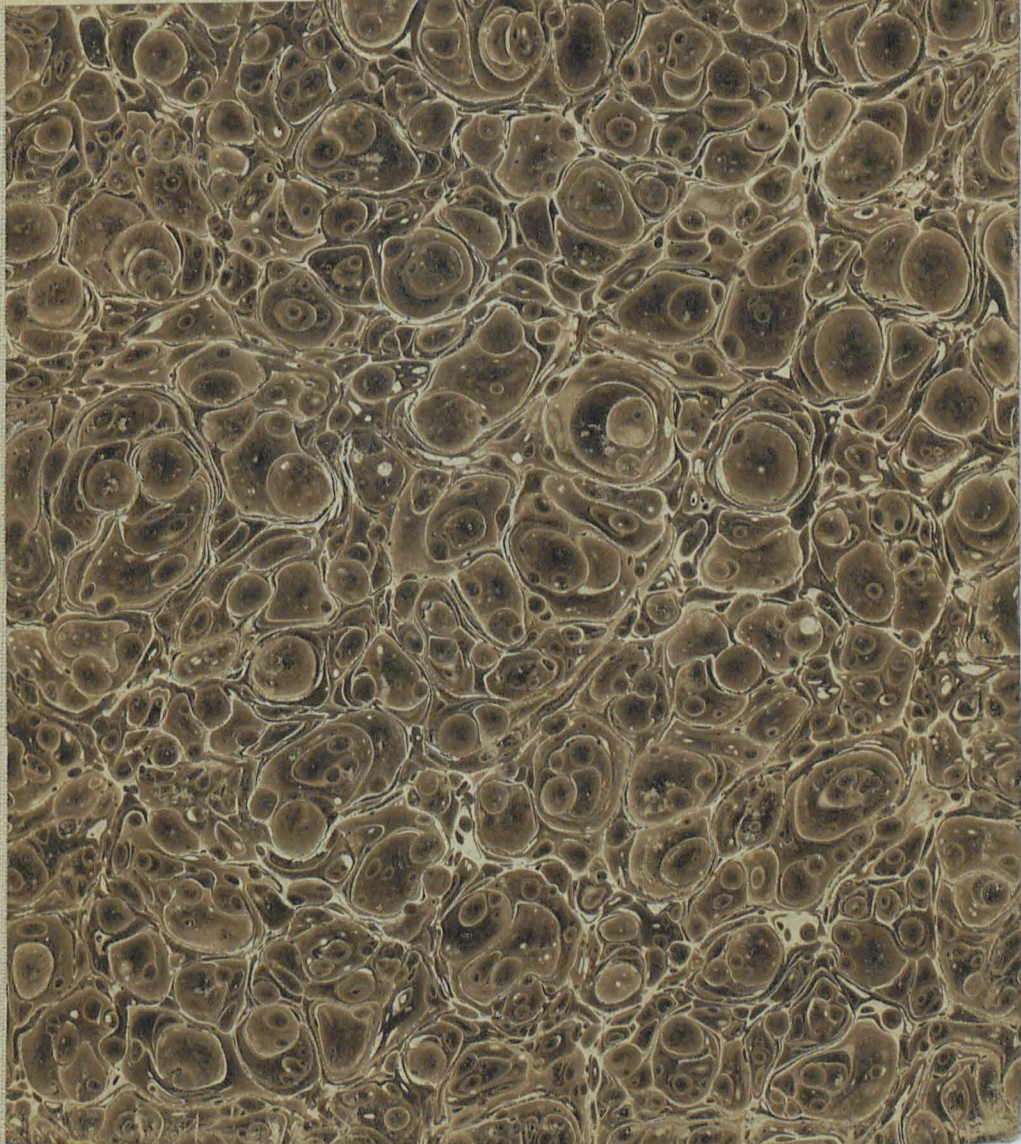
10.006

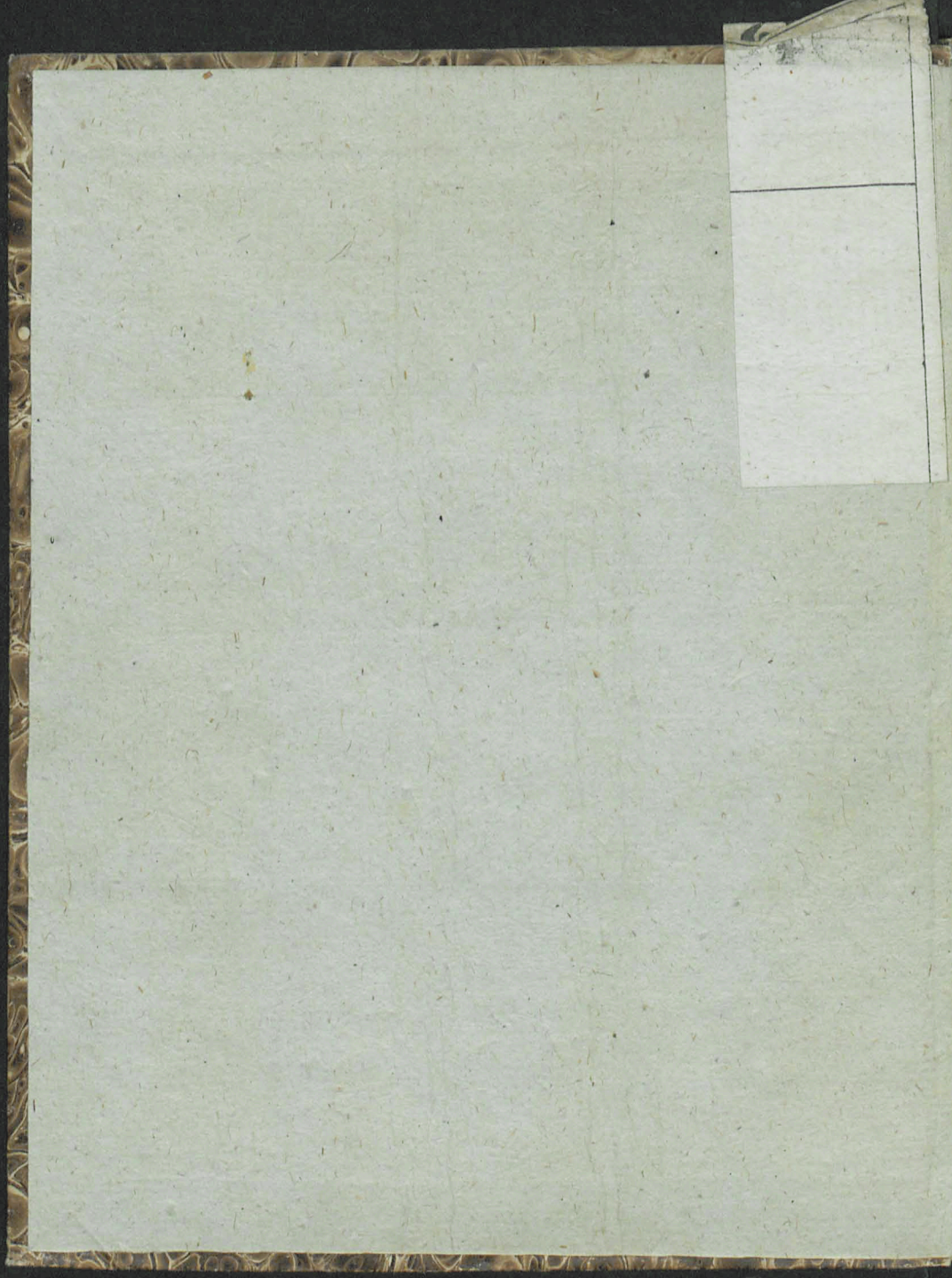
BIBLIOTEKA

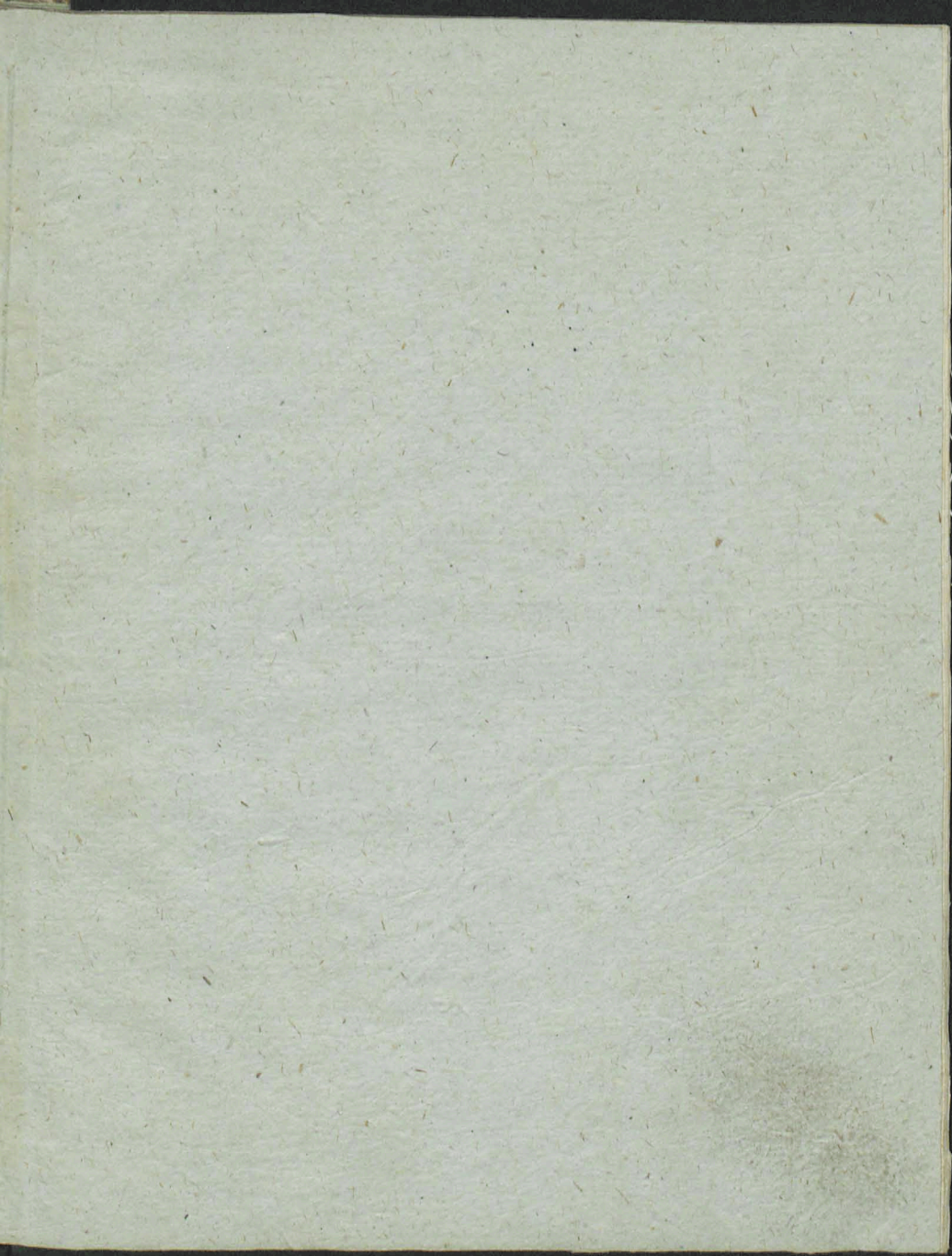
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

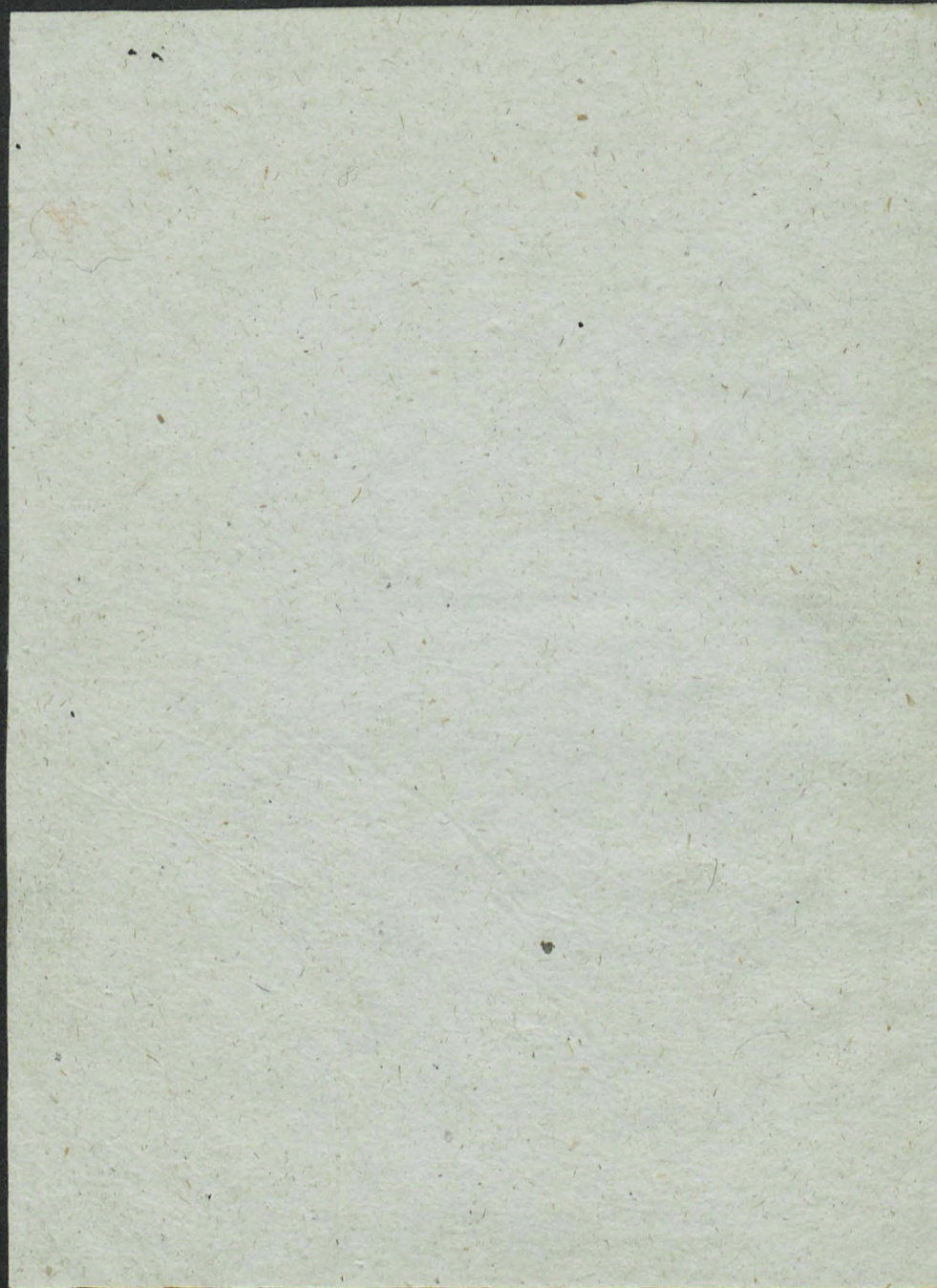
XVII

2670

14
CHRYSOLOGVS
ROMANVS

Defunctus.

Siue

ORATIO

IN EXEQVIIS

Admodum Rñdi Patris,

ABRAHAMI BZOVII,

Annalium Ecclesiæ post BARO-
NIVM SCRIPTORIS,

ROMÆ ad Mineruam vltima Ian. A. 1637.

Vita functi.

HABITA 10. MARTII IN ÆDIBVS SA-
cris Sanctiss: Trinit. Crac. frequentissimo Auditorio.

A

M. IACOBO VITELLIO, Eloquentiæ Professore
Tyliciano in Academia Crac. Canonico Ecclesiæ

S. ANNÆ.

18 032

CRACOVIAE, - In Officina Francisci Cæsarij. 1637.

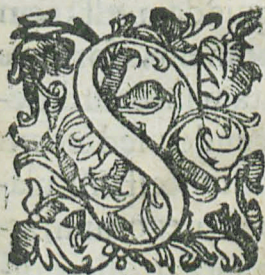
BZOVIVS hac generis monstrat monumenta paterni.
Cui Virtus longè nobiliora dedit.

XVII - 2670 - II

CHRYSOLOGVS

Romanus.

Vblato communi mortalitatis necessitate ABRAHAMO BZOVIO, cui supremo interea parentamus officio, PP. Adm. Reuerendi, Doctores, Professores, & quotquot adestis, Illustres & Nobiliss: Auditores: longè veriùs Romæ gentium Domina, indoluiffe mihi videtur, quàm olim extincto furore Antonij Arpinate, quasi animatâ eloquentia exanimata, iusto collachrymauit dolore. Nec iniuria quidem: Vnum enim forum, & Rostra Urbis vnus dumtaxat, auream desiderarunt Arpinate lingnam; BZOVIVM nostrum, alterum Chryfologum Romanum, Religio, Patria, Ecclesia, & Vniuersa res Christiana: tanquam disertissimum nominis & famæ suæ ad posteros propagatorem, requirunt dolenter. Et quo animo tantum dissimularent dolorem? Cùm os cælestissimum, lingua populi Christiani, subito elanguit? Cùm Angelus ille Vaticanus, vbi quod illius interfuit, ad vniuersum Or-

bem tuba personuisset Oratoria, rursus supernè ex hominibus commigravit? Et tamen in Vrbe communi populorum patria, diuinorum facundissima ingeniorum, solitudo & inopia tanta non sit, vt nè habeantur frequentissimi, qui amplissimo succedant muneri; tamen post Roscium, qui gloriose partes suas egisset, in Orchestra subito apparere; vnicuiq; vbi officij secum magnitudinem aestumarit, sit futurum formidolosum. Magnum enim quiddam est, rem Christianam, temporum vicissitudinem, fortunæ varietatem, tot res, tam distantes, tam inter se differentes, non solum percensere dicendo: sed etiam comprehendere cogitando. Arduum est, & magnopere operosum, hoc in se suscipere negotium, atque illa rerum momenta gestarum, ita attollere dicendo; ita illustrare scribendo; vt non tam ex charta narrari, quam propè recenter geri, in oculis populi Christiani videantur. Fuit ea felicitate ABRAMVS BZOVIVS, ita non solum ingenij lucem, rebus Christianis laboriose impertijt; sed vitam etiam tot operibus fructuose impendit. Nimirum mihi videtur, vt ille corpusculo exiguus, sed opere admirandus serici velleris effector vermiculus: qui vbi plurimum operæ produxerit, suum sibi ex se fabricat tumulum: atque ita sibi laborato moritur in nidulo. Perinde & hic disertissimus Ecclesiæ Angelus, postquam cœlesti ore, quæ ad rem Ecclesiæ faciebant, cecinisset; & iam meliore sui parte DEO

adhæ-

adhæfisset: illi quod mortale fuit, inter tot erudita volumina, memorabile ad posteritatem condidit sepulchrum:

Non poterat condi nobiliore loco.

Quamobrem cum insigni scriptorum suorum gloria, seipsum, quasi viuis coloribus illustrasset; in laudando B Z O V I O, eiusdem ipsius dicendi felicitate, & vbertate opus foret. Ego verò non mihi tantum fumo, neque arrego, vt quicquam ad insignem eius virtutum addam celebritatem; pietatis potius, quàm ostentationis sequor officium, qui tenui, neque fatis ob angustiam temporis comparata dictione, Virtutes eius insignes vobiscum statui commemorare. Itaque dum ex maximis eius in commune bonum promeritis, duo præcipua deligam: nimirum Quantus in religione, Quantus in Ecclesia DEI fuisset; Vos me dicentem vestra benevolentia promouete. Atq; si quid minus dignum hoc loco, hac luce Vestræ præsentia, & auribus politis videatur: quadridui opus, etiam inter domestica negotia, cogitate.

Si mihi ex populari & peruulgato sensu non ex religionis autoritate agendum apud vos esset PP. Rñdi. si vnus aliquis ex foro, non flos religionis illibatus, aut si quisquam ex veteris Romuli face, & non Romanus Chrysologus, Vobis proponendus foret; populari iudicio, quasi Carbonaria trutina, negotiū examinarem. Quicquid enim populariter plausibile est, quicquid veluti beatum admirarur vulgus su-

pra modum; hoc totum in primo nascendi exordio, liberaliter DEVS, ABRAHAMO BZOVIO impertijt. Generis sui principium natale ad gentem refert OSTOIAM (cuius hæreditaria imago, ferrum inter obuertas lunas manubrio nudatum) matre Magdalena Wezicia natus. Sed quia ille, non tam vendibili politiæ opinione, quàm religionis dignitate commendari vult; etiam res ista non forensi sed sanctuarij pondere examinanda. Antequam autem de eius in religione conuersatione dicam, primum mihi dicendum, quibus initijs & progressibus sit ad religionem incitatus.

Paruo admodum natu puer, matrem ex epidemia postquam amisisset: Auia maternæ cura (quæ ob profusam in pauperes munificentiam Eleemosynaria dicta fuit) in Oppido Urbis Crac. proximo PROSOVIANO, educatus; diligenter vt ab Auia, sanctè vt à Matrona pientissima. Interea vbi cum ætate pueri maturesceret sensus, né segniùs nepotem educare Auia videretur: SOCEMIMVM oppidum PROSOVIANO attinens, interim falsa literarum opinione peruulgatum, sed vera Hæresiarcharum contagione, procurante STANISLAO SAFFRANECIO ex Gallia accersitorum, corruptum, ablegatus. Sed DEVS os illud cæleste, quod in aureum eloquentiæ flumen, cum ætate sua colliquefcere, & affatim redundare debuisset: canosis eiusmodi lacunis noluit coinquinari. Ad fontem

tem scientiarum purum & illimem ACADEMIAM
CRAC: quantocius mentem aliam materteræ eius
inspirans, à pette illa auulsum, deduci curauit.
Hic ille tanquam Generosus surculus, iuxta proce-
ras insertus arbores, vt quamprimùm alieno admi-
niculo, virtutibus & scientijs effloresceret, laborio-
sè & sollicitè procurauit. Fuit cum omnium admi-
ratione *δενδρόν καλλιόφύλον*, hoc est arbor non fructibus
quibuslibet temporarijs, & facilè defluentibus onu-
sta, non foliorum ludicra tantùm luxurians amæni-
tate, sed gratijs omnibus vndique confertissima.
Maturè nimis inter manus eruditissimorum in Aca-
demia Virorum SOCOLOVII, DOBROCIE-
SCII, WOLBRAMI eloquentissimorum. RO-
CHI POSNANIEN. & quorumuis optimorum
coaluerat Theologorum & Philosophorum. At-
que istius apprimè gratus institutionis, luculentum
in Thaumaturgo Polono, Academiae præstitit testi-
monium: quod scilicet inter homines frequenti so- Cap.
lere vsurpari sermone: *Si quem elegantioris conspice-* 13.
rent literatura, Crac: eum verisimile studuisse. Nec
quenquam solida existimarent sapientia, qui nunquam
Crac. viderit Academiam. In hoc ille institutus
Gymnasio, singulare quiddam, inter operas habuit
literarias quod incredibili rerum cælestium tenere-
tur desiderio. Pendebat stupefactus frequenter ex
ore tonantis eloquio PATRIS SEVERINI,
istius familiae, cui à DEO comparabatur, Diuini O-
ratoris.

ratoris. Rapiebatur vehementi dictionis torrente, perorantis HYACINTHI SVSCII, FELICIS, VITI, & aliorum quorumuis, hoc in loco sacro disertissimorum hominum: quorum lingua, cum cœtum populi numerosum quolibet, nunc ad lachrymas, nunc ad suspiria, impelleret potenter; BZOVII iuuenis interea cor, pietate in DEVM liquecebat, compunctione scindebatur, humanarum tædio vanitatum, mirificè tabescebat. Vt multa conferam in pauca; dum status commutandi secum iniret consilia, in ancipitem properè incidit morbum, qui nulla ope humana releuari posse videbatur. Præstolabatur interim supremum & decretorium vitæ suæ diem, cum ita iuueni iam deplorato, & deposito, S. HYACINTHVS apparet: manum porrigit auxiliarem: fugat morbum, quid & qualem fieri oporteat admonet. Ille verò cælesti beneficentia recreatus, ex longa & periculosa morbi iactatione, quasi graui tempestate, Diui tutelaribus ope seruatus; adit Patres istius loci, in numerum familiæ religiosæ censeretur, instanter, sollicitè petit, & impetrat. Quæ enim alia referendæ cælestis gratiæ ostendebatur ratio? quàm vt conseruatorem suum, quasi alterum vitæ conditorem, non solum perpetuâ recordatione coleret, & humili prece amplius ambiret; sed etiam corporis cultu & habitu, aut consimilis vitæ, & disciplinæ studio veneretur? Equidem ita mihi Diuina prouidentia cum eo videtur egisse, quemadmodum cum Saule egit aliquan-

aliquando, qui asinas Patris quærens, regnum inuenit, plusque lucri fecit in ea re, quæ illi secundæ curæ videbatur, quàm in ea cui prior impensus esset. Non aliter ille de quo nobis sermo, primitias gloriæ ex literis aucupans, ad primitias agni cælestis vocatus. Imperatum illi spirituali inspiratione, vt **A**sinas, hoc est animas peccatrices, ministerio prædicationis quæsitum iret. Hic ego quid prædicem, quântum nuperrimus in religione tyro, arsit cultu Diuino, quanta obedientia, quanta animi submissione, alios antecelleret; aut quantam **D E V S** electo filio suo gratiam internæ consolationis affunderet: cum affatim largiretur cælestia charismata, quæ suauitate excedunt, omnia vana, & insipida mundi deliramenta, non oblectamenta. Quæ talia & tanta sunt, vt ea dignus delibare sit nemo, qui non prius vana, & vilia, mundanorum longè benè post habeat crepundia. Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc. Fuit in hac familia sanctissima **A B R A H A M V S B Z O V I V S** viua virtutis lex, ad quam se cæteri conformarent: typus veri & sancti religiosi: fuit religiosus, non professione tantum, sed etiam conuersione: non paupere duntaxat habitu, sed etiam optimo in **D E V M** affectu. Et cum sciret plus pensari fines, quàm officia; non alium sibi finem arctæ & laboriosæ proposuit religionis, quàm **D E V M** ipsum. Hinc tanto bono maturiùs promerendo, frequentes inedia, noctes

in oratione euigilatæ , acres corporis verberationes,
carnis edomandæ macerationes, adhibitæ. Intel-
lexit nimirum optimè cum Diuo Nazianzeno : quod
carnes crassas , tumidum ventrem ac prominentem,
angusta religionis porta capere nequit. Idcirco i-
dem ipse bonorum omnium effector DEVS, qui
ABRAHAMVM BZOVIVM verbo veritatis,
id est prædicatione, & doctrina cælesti genuisset: ma-
turissimè populo Diuinum instruebat prædicatorem.
Namque in Diaconatu adhuc , cum fortassis rerum
Diuiinarum insciens tyro , alijs videri potuisset ; ve-
teranis qui iam multa stipendia in castris DEI me-
ruissent : par fuit. Etenim sub illud tempus. BAR-
THOLOMÆVM Præmysliën. illius sæculi
Christianum, Demosthenem , faciendis Concioni-
bus sacris , suada cælesti plenus, iuuit gloriosè.
Tanta existimatione, tam faustis progressionibus,
cùm inclaruisset BZOVIVS, in Italiam missus, vt
etiam ab exterorum ingenijs suum poliret limatius ;
vel hominibus illis eximia scrupulum eximeret in-
dustria, etiam sub hoc cælo nostro, non rudere Ar-
cadiæ pecuaria. Septemtrionales tametsi fortassis
non ita perspicaces, vt illi quos benigniùs afflauit
cælum, non omnino tamen obtusos, & hebetes.
Præsertim cùm & in illis Lycæis, inter augustissima
eruditionis lumina, Anacharsim fortassis reperias
non neminem.

Itaque MEDIOLANI constitit BZOVIVS.

vbi cùm Theologico incumbit studio, etiam Philosophiam alijs prælegit. **BONONIÆ** summam Diui Thomæ laudabiliter ad profectum explanauit: atque in Primam & **TERTIAM**, eius summæ partes, nouo more, raro hæctenus exemplo, vnus non ex multis, non ad normam vulgarij quorumuis, commentarios elucubrauit.

Erecti exterorum animi, ob eximium hominis ingeniosi acumen, eum sibi ambitiosè deposcere, Polonum negare, tam horrendo & extremè vt putant damnato in solo, eam ingenij fæcunditatem, industriæ sagacitatem, potuisse exoriri, non verisimile arbitrantur. Sed cùm ventosa hominum illorum ad se retinendum palpatione, se non posse deliniri palàm significaret; nè rumusculis illis pasci magnum quid existimarent: redijt in patriam, fama aduentum suum, celebri anteuertente. **POZNANIAM** Maioris Poloniae Principem Urbem, maiorum arbitrio Virtus eius vbi se expromeret nacta. Sed enim ipse intra nonum Mensem, conspectiori propositus in theatro, Crac. euocatus, in hac luce Urbis, & frequentia non quantiuis hominum pretij; laboriosum Concionatoris laudabiliter sustinuit officium. Non dico quid interea religio ornamentis, quid Vrbs consolationis, quid populus acciperet emolumenti: cùm Diuinæ voluntati omnibus annunciandæ, fidele præstaret obsequium: cùm legatione fungeretur pro Christo: cùm non sua sed **DEI** ad confertissimi-

num cætum loqueretur verba: cum ab eius ore succos nectaris cælestis, populus affatim delibaret. Ille fulminabat, tonabat; & DEVS voci eius efficacem imprimebat virtutem, ita, vt acres etiam veri aculeos doloris, in animis hominum infingeret dicendo. Ne verò vlla pars eius vitæ, religioso & pio in DEVM vacaret officio, vt populum attentiori Sacratiff: Virginis obstringeret, atq; addiceret cultui: FRATER-
NITATEM Sacratiff: ROMA procurauit Rosarij: etiam imaginem B. M. V. Romano artificio affabrè factam & politè, cum benedictione CLEMEN-
TIS Octaui, in Capella Fraternalit: quæ nunc visitur, collocauit. Quo pacto nō solùm in Vrbe Regni Principe, sed etiam toto Regno, ita popularium in Sanctiff: Virginem Deiparam accendit studia, vt iam nullus sit ita irreligiosus locus, ita ab hominum abditus cætu, in quo non floreat, pietas ista, hominum frequētissima celebritate, sub titulo Sacratiff: Rosarij Deo & B. V. M. militantium. Atq; istius in Sanctiff: Matrem pietatis, quàm liberale, & admirandum Romæ acceperit præmium, quæso attendite. Sumi Pastoris PAVLI V. Pont. Max: beneficentia, in Vaticano, domicilio sibi ad Bibliothecam designato, solus, duobus victus quotidiani ministris præsentibus, vivebat. Factum est interea, vt sicarij, qui omnes pecuniarum odorarentur vias, ad res eius (quas ex dignitate, & merito hominis, lautas non modicè suspicarentur) oculos adijcerent cupiditatis. Agitatum, de-
liberatum

*Frater
nitas
SS. Ro
sarij.*

liberatum, etiam eius ipsius. cæde, ad prædam consequendam grassari. Tempus facinori parricidali præstitutum, ferrum cruenti lanistæ, quos rapinæ cupiditas incendebat comparant; animos ad vim, ad scelus acuunt. Antequam verò adessent, eodem ipso die, atq; eodem propè momento, BZOVIVS, maturius solito ad operandum sacris egreditur, vno qui domum seruaret custode relicto. Interea cruenti aduolant parricidæ, dant signum ianuæ aperiendæ: cuius vbi ægrè pessulum qui intra restitit, amouet; ferrum in pectus accipit, cruentatur, cæditur, domus compilatur: diffugiunt, scelere quàm lucro cumulatiorum res ficarij. Quid enim pecuniarum construeret acervos ille, aut quid magnopere lucri facerent apud eum, qui non rei nummarie ad inuidiam faciendæ; quàm literariæ ad gloriam propagandæ, totus natus & impensus erat. Quid postea? expediam paucis. Postea quàm ritè sacrificio litatum est, domum regreditur BZOVIVS, custodem de aduentu suo, ianuæ appulsu commonefacit; nihil respondetur. Iterum atq; iterum instat: nè sic quidem. Homo non parùm occupatus, qui momentum etiam quodlibet expensum & numeratum haberet: non modicè Custodis sui succenset supinitati. Iteratò appetit ianuam: verùm irritis & studio & conatu. Cùm verò homini perspicaci, hæc mora & domesticum silentium, non sine metu, & suspicionem fuissent: aliorum domus patefacta. Quæritur, inelamatur domesticus ille minister, & cùm omnes ex-

cutiuntur anguli, cæsus tandem reperitur, nullo scele-
ratorum vestigio remanente. Cuius patrociniū pu-
tatis fuisse, vt ille, quem ad cædem designarent, ad
hauriendumq; innocentem sanguinem, nefariè in-
structi adessent; eorum consceleratas machinationes,
vim, & arma, cælesti declinaret prouidentia? Non
cuiuspiam alterius profectò, quàm sacratiss: Virginis
& Matris D E I, quæ cultori suo, insignem protectio-
ne cælesti rependit pietatem. Ita fructum antea ctæ
vitæ capit amplissimum : præsentis periculi prohibi-
tione. Quantus autem Sanctorum veneratione apud
omnes propaganda fuisset, quid attinet dicere? Ille
ipse memoriam S. H Y A CINTHI in fastos Ecclesiæ
(Breuiarium & Missale vocant) à Sanctiss: & Supre-
mo Ecclesiæ Pastore VRBANO VIII. admitti & re-
ferri procurauit. Cõsimili studio & affectu, reliquias
B. CĒSLAI ODROWAZII, ab iniuria Hæreticorum
vindicauit, & honoratiore in loco recõdi fecit. Quid,
quod Monasteria per Silesiam, diuturna iniuria auul-
sa & distracta, rursus Prouinciæ Polonæ, & huic loco
sacro recuperauit, & addixit. Quod principia, incre-
menta, & progressiones Ordinis sui, ab vsq; primo
capite S. DOMINICO, laboriosè confarcinauit? An
exigua hæc sunt, in Religionem sanctam promerita?
equidem maxima, & inusitata. Vt mihi vnus iste di-
uinº homo, præter alios sanctitate & multiplici do-
ctrina, in hoc Ordine florētissimos, cælitùs videatur
datus : qui, ea quæ alij sanctissimè facerent : politissi-
mè

mè, orbi memoranda, literis cōsignaret. Proinde vn̄
omne tulit gloriæ punctum, cū & scriberet legen-
da, & faceret scribenda.

Magna hæc sunt ABRAHAMI B Z O V I I in Reli-
gionem sanctā, quæ eum cælo educasset, officia, ma-
gna profectò: sed in Ecclesiā longè benè maiora; quo-
rum splendor ita in oculis orbis vniuersi effulsit, vt
res ea cuiusquam tenui argumēto, non possit esse te-
stator: quàm ipsius operibus est patefacta, & illustra-
ta. Nam quid omnino Ecclesia sine doctissimo fuisset
Baronio? qui ex abditissimis vetustæ obliuionis tene-
bris, res eius sanctissimè gestas eruens, in lucem & o-
culos hominum protulit? Quid verò B A R O N I V S
fuisset: nisi B Z O V I V S inchoatam ei⁹ gloriā, ad sum-
mum produxisset? Itaq; quod alter laudabiliter fecit,
alter perfecit gloriosè: B A R O N I V S operi laborioso,
splendidum extruxit propylæum: B Z O V I V S illustre
imposuit fastigiū. Atq; ita imposuit, vt mihi videatur
alter in alterum, & sensu, & spiritu, & colore, & ha-
bitu orationis, non sine Diuino coaluisse artificio.
Porrò tam arduo muneri SS. PAVLI V. Pont: Max.
ante alios tres, designat⁹ voluntate. Quasi & illa Su-
premi Pastoris autoritas, non sine cælesti afflatu, vnū
id temporis idoneum existimaret B Z O V I V M, præ-
terea neminem: cuius fidei & sapientiæ, rerum Eccle-
siæ, ad posteritatē literis proroganda memoria crede-
retur. Hic secum cogitare B Z O V I V S, quantum adi-
ret laborē, quæ futura esset omniū de eo existimatio

popu-

populorum ; quis de inchoando sensus opere : idèd
 quantùm summa officij amplitudo : & autoritas supre-
 mi capitis sanctissima, hominem inuitabat, tantùm
 operis difficultas reuocabat. Occurrebat scilicet in a-
 nimo frequenter, nè rerum magnitudinẽ tantarum,
 aut culpâ attereret ingenij, aut temporum varietatẽ,
 insolita proderet inexperientia. Sed enim malebat
 ab se officium, in primo negotij aditu aliquomodo re-
 quiri ; quàm laborem, quàm fidem, quàm submissio-
 nem desiderari. Suscepit honorariam, sed operosam
 Prouinciã : non tam quid iuberetur, sed quis iuberet,
 spectauit ; quicquid Summo videretur Pastori : Deo id-
 ipsum videri arbitrat^o. Aggressus negotium, atq; totũ
 se, per quingentos amplius rebus Ecclesiasticis inue-
 stigandis ita impendit annos, ita omnes in eam reĩ
 incitauit sensus, vt ingentem illam, tantæ reuolutio-
 nis feliciter decurreret Iliadem. Quantæ fuit existi-
 matis in primo operis ingressu anxietatis, tot res, tam
 varias, tam reconditas, tam distractas, & diuturna in-
 sepultas vetustate ; cogitatione cõprehendere, memo-
 ria sepire, industria ordinare, cultu Oratorio vestire,
 serie continuationis vincire, ex reconditissimis an-
 nosæ vetustatis eruere latebris ; Hæc omnia ita BZO-
 VIVS, accuratè, fideliter, ordinatè, perspicuè, poli-
 tè exegit : vt in eius operib^o ars, studium, labor, cum

Plin. l. grandi certet mirificè materia.

7. cap. Fama est, non neminem ita fuisse aliquando acri
21. oculorum intuitu, vt à Lilybæo Siciliae Promonto-

rio longissimo locorum interuallo centum triginta
quinq; millibus passuum, Africam vsq; visu attinge-
ret, atq; naues in mari illo veluti sub oculis essent, di-
stinctè, nominatim, recenseret, numeraret. Esto verū
vt lubet: cūm hæc res parūm vtilitatis habuit, ita mo-
dicūm admirationis. Cūm verò illustriores sunt inge-
nij, quam sensuum operationes, admiranda magis
hæc BZOVII industria: eum tantum interuallum o-
bliuiosæ vetustatis, animo potuisse consequi, mente
perlustrare: & quæ seposita essent temporibꝰ, locis,
actionibus, personis, in vnum Historiæ fascem, tena-
cissimo vincire nexu. Nimirūm res ista non humani
sed Diuini cuiusdam fuit præsidij: cūm tantūm reli-
quisset operum: vt illis vita non sufficiat legendis.
Diuus IOANNES ille diuinorum secretorum felicif-
simus admirator, inter illa cælo præsentante sibi spe-
ctacula memoranda: vidit hominem qui metiretur *Apo-*
Ciuitatem sanctam, & portas eius, & murum calamo *cal. 23.*
aureo arundineo. Per arundinem sonum prædicatio-
nis, vel Scripturam, eius loci non paucorum intelli-
git cōmentatio: sed auream, propter fulgorem Diui-
næ cognitionis. Iste mihi, sub imaginis cælestis inte-
gumento Scriptor, longa sæculorum reuolutione vi-
detur significari, qui Ciuitatem S. Ecclesiæ, aureo di-
mensus est calamo. Quid enim non aureum in BZO-
VIO? aureum os, lingua aurea, manus aurea, calamo
aureus: totus aurum, quia totus non quantalibet æ-
stimationis. Quod verò non solūm auro, sed gemis

etiam pulcherrimè colluceat : G E M M E V M illud
MARIALE non æstimandi pretij facilè indicat. Hic
itaq; homo DEI, calamo aureo mensus est Ciuitatem
sanctam : cùm ad instruendum populum Dei, tanta
edidit rerum Ecclesiasticarũ opera ; mensus est por-
tas, dum de Pontificum SS. Maiestate, & sanctitate
doceret : mensus est secundum aliquid & murum, id
est Christum qui Ecclesiam ambit, dùm pro fide eius,
scriptis, dictis, propaganda : atq; Hæresibus extirpã-
dis sollicitè laboraret. Sunt qui mensuram, digitorum
filiam existiment : quia cùm mensura à minimis oriri
debeat, digiti sunt omnium minimi in corpore hu-
mano membrorum. Quorum autem existimemus
digitorum mensurã, filiam, qua mensus est BZOVII
homo DEI Ciuitatem sanctam ? Primùm Spiritus S.
qui digitus DEI dicitur : atq; illius ipsius scriptoris di-
fertur ; cùm Spiritus Sanctus eius digito, ad res Eccle-
siæ dimetiendas, tanquam aureo vltus esset instrumẽ-
to. Horum itaq; digitorum, hæc mensura est filia, ab
his profecta principijs, tam altum, tam profundum,
tam latè patens, regulã cælesti, Ecclesiæ definiuit, &
descripsit ædificium.

Enimuero alterius etiam cuiuspiam meminit sacer-
texus calami. *Et datus est mihi calamus similis virgæ,*
Apo. cal. ii. & dictum est mihi, Surge, & metire templum DEI. V-
terq; iste fuit in manu BZOVII calamus. Hic similis
virgæ, mensuram laborũ, ille aureus mensuram glo-
riæ, quam omnium consensu adiit denotat. Calamus

quia

quia sonat, virgæ similis quia rectitudinem, & veritatem scripti seruat. Aureus præmium, virgæ similis non paruum exprimit afflictionem. Cùm aureum calamum *Bzouius* Summi Pastoris voluntate meruisset: quid non ab hoc virgæ calamo sustinuit? quantum ab exurgente gloria, inuidiæ in se concitauit? Ille verò quantò acriores contra se adornarentur stimuli; tantò magis operi suo fuit intentior; nec aliter inuidos, quàm gloriæ seruiendo, fas vlcersi existimauit. Nouerat scilicet optimè, scriptores duo potissimum proposita spectare debere: vt nè quid falsi dicere audeant: & nè quid veri non audeant. Proinde sacratarum Historiæ vinculis legum adstrictus: veritatis potio-
συγγραφεὺς ἐστὶν ἄφοβος ἀδελκαστὸς ἐλευθερὸς, ἀρρηστὰς ἢ ἀλγείας φίλος
 hoc est: Scriptor esto intrepidus, incorruptus, ingenuus, libertatis, & veritatis amicus: atq; eiusmodi, qui (vt inquit Comicus) ficus, ficus: & ligonem simpliciter appellet ligonem: non odio, non amicitia quicquam tribuat, non parcat, non miserescat, non erubescat. Sed quamobrem quis virtutem & eruditionem altissimam *Bzouij* sine æmulo esse vellet? cùm nemo fuit, qui vbi cæteris antecelleret, vt nè suorum etiam sustineret iudicia iniquiora? præsertim cùm tantum quisq; detractum sibi existimat iniquè, quantum alteri ex virtute operosa, accedit ad gloriam. Vnus apud Romanos Hortensius, absq; sibillo ad summam dicitur peruenisse ætatem: in alios omnes, crimen &

Lucianus de Historia

inuidia malitiosè conquisita; eos præcipuè, qui suas curas & vigilias in publica defigerent vtilitate. Alit enim liuorem infelix inertia, & omnes destrui cupiunt: quia se pari passu prouehere non potuerunt. Sed in ea re non quærit cuiusquam *Bzouius* patrocini-um; cuius virtus immortalis nullam mordacis inuidiæ impetitionem extimescit. Qui posteaquam diem sibi vltimam appetere sentiret, & se in horas languere, ac debilitari: non aliud votum eius fuit, quàm quod Apostoli, exire de sæculo, & recipi ad Dominum, hæc eius voluptas, hoc desiderium fuit perenne.

Audistis PP. Adm. Rñdi. quid Religioni, quid Ecclesiæ, & quàm laudabiliter *Bzouius* præstitisset: religioni quidem exemplum ad vitæ sanctimoniam confectandam, & cultus Diuini propagationem; Ecclesiæ fidelitatem scripti, & assiduitatem scriptionis. Nunc post insignes XII. Annalium Ecclesiæ Tomos orbi Christiano laboriosè concinnatos, atq; euulgatos, commentariorum in primam & Tertiam partem. Tomos 2. Sermonum variorum opuscula plurima, cultu oratorio elaborata; vbi fidelitatem & officium Sanctissimis tribus Pontificibus PAVLO. V. Greg. XV. VRBANO. VIII. amplius XX. annis, in palatio Vaticano cum DEO & Musis ad Bibliothecam Vaticanam agens, probasset; diurnis nocturnisque pro Ecclesia DEI consumptus laboribus, somnum obdormiuit supremum. Etenim mors hominibus in
publicam

publicam natis vtilitatem somnus quidam est. Nec
promiscuus aliquis somnus, sed ille *μηδυσός:*

Iliad.

λίον μελεδημαίσα θυμῶν, νήδυμῶν ἀμφικυβέει. Soluēs animi cu-
ras, dulcis, circumfus, quem Deorū fingit Homer⁹
inutilitæ, & dulcissimæ suauitatis, dotem supremæ
felicitatis antiqui putauerunt. Verū in hoc dolore,
quo parentamus disertissimo *Bzouio*, nescio quomo-
do rursus recrudescit alius, cū meminimus, quan-
tam paucis annis huic loco florentissimo pertinax fa-
tum intulisset orbitatem. Sustulit *Fabianum*, *Piekar-*
scium, *Rádáwieccium*. eloquentissimos & felicissimos
Oratores, *Chrysostrum*, *Moscicensem*, omni genere
eruditionis insignes. *Erasmum* cultus Diuini propa-
gatore, atq; istius templi exornandi, æditimum &
curatorem diligentissimum. Illi debet locus hic fa-
cer ex situ vindicatus, tam augustum splendorem &
Maiestatem. Illi cœnobium, cū amplitudinem ve-
nustam, tum Bibliothecam loco salubri, & aspecta-
bili ædificatam. Quid dicam de *Valeriano*, qui Theo-
logicè & Mathematicè, eximius fuit cœli speculator:
alter æui nostri *Archimedes*: æneorum peritissimus
artifex instrumentorum; qui in obeundo Prouin-
cialis munere, dum rebus communibus instaurandis
& firmandis sollicitus est; VILNÆ vita concessit. In-
finitum esset alios percensere, quorum autoritate, e-
loquentia, vitæ sanctimonia, locus hic quasi stellatū
cælum Atlantibus sustineri credebatur. Sed tamen
cū reuocari damnum nequit, releuari dolor potest,

cùm florentissimum hunc cœtum quis intuetur, quasi in horto amœnissimo, alias senescentes, alias in spẽ succrescentes plantas. Verùm hæc non istius temporis, nec loci sunt, memoriam duntaxat disertissimi prosequor *Bzonij*.

Ad vos Religiosissimi PP. mea spectat Oratio. Vester ille autoritate Pater, affectu filius, caritate Frater, extremùm vos salutatur amicè. Pater vester, quos patrio semper persecutus affectu: quibus etiam hinc abiens, Romæ ad Mineruã, de suo prospectum esse uoluit demenso: ut studiorum causã Romam abeuntes, alimonia essent commodiori. Sed neq; istud est modicum amoris in vos iudicium, quòd argento fufas quatuor Apostolorũ statuas affabrè factas, quasi obsides animi sui vobis mãcipati, huic loco sacro exornando misit; idque speciali sanctissimi *Vrbani VIII.* indulto, né quid esset quod religiosæ sponfioni derogaret. Filius vester, quibus debet, in hoc loco sancto, alterius post Baptismum regenerationis beneficium. Frater vester, quos non solum religioni debitã, sed naturali propè persecutus caritate, cui res vestræ, & incrementa felicia, incredibilem in modum cordi fuerunt.

Adeste Academici mei, iterum dico, adeste: & cum adestis corporibus, animis etiam adeste, & mecum cõmunem miserescite casum: Frater noster mortuus est, amicus noster mortuus est. Quando enim ille nos benignè non persecutus? quem nostrum ubi Romam comparuit, non amicè & affabiliter accepit?
quàm

quàm in tempore, & loco sciuit nobis prodesse? quàm
tùm consilio, opera, fide, res nostra, iuuat. Iste mor-
tuus est, cecidit corona Capitis nostri. Verùm tam-
men, si quod morti obnoxium erat, dissolutum est:
potiore sui parte viuit, & viuet: iucunda eius in Ec-
clesia DEI meritorum memoria, non his quib⁹ mor-
talis vita, circumscribetur regionibus. Viuet ille, &
quàm diu Musarum florescet gloria; tam diu no-
men eius & fama propagabitur immortalis. Nulla
eum eximet sermonibus eruditorum vetustas. Cùm
Iosias optimus in populo Domini REX fatum suum
obijisset: tam inclytum REGEM, diutissimè populus
desiderauit, & luxit; tamen iucunda factorum eius
recreabatur memoriâ. *Memoria Iosie in compositione
odoris facta, opus pigmentarij.* Non aliter cùm *Abra-*
hamus Bzouius, qui familiam inter Scriptores duce-
ret, & quasi Regnum occuparet literarium: cùm in-
quam labore suo perfunctus gloriosè: fama eius in
compositione odoris facta, quam ipse literis suis, qua-
si opere pigmentario, suauissimè condiuisset. Et què-
admodum loca illa, vbi res odoratæ fuerint positæ a-
liquando; etiam si transferantur, diutissimè retinent
odorem; ita & Crac. Academia vbi aliquando *Bzo-*
uius profecisset felicissimè: & locus hic sanctissimus
vbi vixit religiosissimè: & Vrbs hæc, vbi ad populum
legem DEI loquebatur ardentissimè, & Roma vbi
scripsit disertissimè: insuper Vniuersus orbis vbi cla-
ruit pulcherrimè, fragrantissimum *Bzouij* conserua-
bunt

Eccle. bunt odorem. *In omni ore quasi mel indulcorabit* sup
49. *ius memoria.*

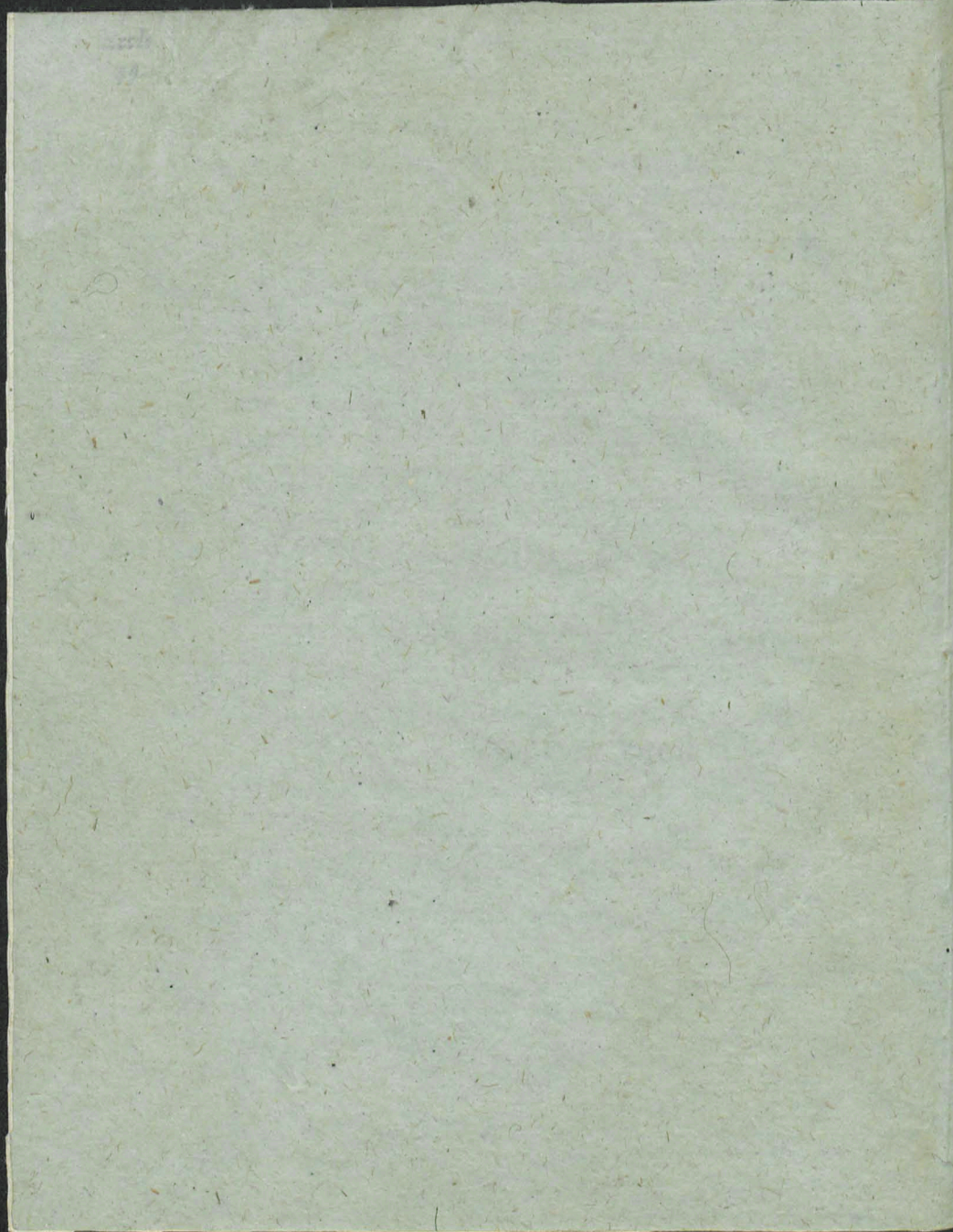
Sed mihi sub extremum Orationis decursum venit in mentem *Fabiani* eloquentissimi, vita nuperrimè functi. Idcirco de utroq; *Bzouio* & *Fabiano*, hoc affirmare possum, quod aliquando de Gregorio Nifeno, & Basilio Magno, Nazianzenus, quasi de Moyse & Aaron dilectissimis Domini sanctè censuit. Ambo Ægyptum vexantes, ambo mare procellosum scindentes, Israelem regentes, in oculis populi miracula patrantes. Non aliter genuini fratres isti, ambo mundum quasi Ægyptum vexantes: Ambo Israelem verbo & exemplo regentes: Ambo tumentes mundi & carnis fluctus virga disciplinæ coërcentes. Sed quia *Fabiani* meritis, satis datum est, etiam fraterna pietate, & perpetua recordatione dandum; nos cum orbati sumus eloquentissimo scriptore *Abrahamo Bzouio*; à nobis abeuntem, Christianitati solennibus prosequamur votis.

Requiem aeternam dona ei Domine, &c.

8121
13

10-10-10

8121

13

